

sége. Ami tehát bűn az egyes egyénre nézve, épen olyan bűn az összesre is. Az államnak ép úgy nincs jogába senki életét elvenni, mint az egyénnek. Az állam ép olyan bűnös tehát, mikor gyilkol, mint az a gonosztevő.

A társadalomnak csak büntetni van joga. A büntetés pedig arra való, hogy okulásra és javulásra szolgáljon. Már most azt kérdem: ki okul azon, ha valakit felakasztanak? A delikvens semmi esetre. Azok pedig, akiknél az állam elmulasztotta nevelői, szülei kötelességét, az első kínálkozó alkalomnál elfelejtik Bali Mihályt s a legnagyobb gondtalansággal szúrják hasba áldozatukat.

Ó nem bitófa kell a XX. században.

Több iskolát és több kórházat és kevesebb politikát!

Korunk legnagyobb szégyene a halálbüntetés. A legsötétebb középkor maradványa ez még, ahol a barbár bosszú győzelmeskedik az igazság fölött.

S hogy mennyire megvetni való ez a társadalom, legjobban bizonyítja Regula és Szalma esete. Mint valami cirkuszban jegyekeket osztottak ki az akasztásra s a közönség perverz gyönyörrel törte magát e jegyekért.

Két bitófa már virágot hajtott. Miskolc és Szeged nevezetességeit elhantolták, de Veszprém, Pozsony és Temesvár még hátra van. És mi mégis a husvétot ünnepeltük. Zúgtak a harangok s az egész világ hazúg áhítattal gondolt a föltámadásra, mialatt izgatottan figyelte a lapok Törvényszék rovatát.

Igazán nem tudom elképzelni, mint lehet egy egész kornak ilyen vastag bőre, hogy ennyi gyalázat és hazúgságtól sem pirul el?

Zoltika meg Laci bátyja.

Írta: Legioner.

Akkor még nyár volt. Még forrón sütött a nap s kék ruhájában pompázott az ég. Még javában fürödtek a bogyzislói oskolás gyerekek a „hót“ Dunában. Bele is fulladt nyáron át kettő-három, de a többi azért csak fürdött, — persze engedelem nélkül. Akkor még javában csépeltek kint a „fagon“ s mezitláb járkált az egész falu. Ezalatt természetesen csak a fiatalját kell érteni s azok közül is kiveendő a postásék kisasszonya, meg a jegyző lányok. Ellenben a nagytiszteletű úrék Zoltánja például, teljes erejéből a mezitlábásokhoz húzott, pedig a hatodik gimnáziumot is elvégezte. Neki azonban könnyű. Ő a kisebb s a kedvenc. Ennélfogva számottevő előnyökben részesül bátyjával szemben s állandóan Zoltikának hívattatik. Becéző nevét, pedig de szépen hangzik ez így: Zoltika, restelli. Különösen haragszik, ha a tanítóék Milikéje szólítja így. Hogyne! Eltekintve a mezitlábolástól, kész fiatal embernek tartja magát s a kicsinyítő név ezt erősen veszélyezteti, főleg ha az orr alatt valami liba pihe féle szemtelenkedik, bajusz helyett.

Szóvá is tette ezt bátyja előtt.

— Te Laci. Az a nyomorúlt Mili örökké Zoltikának hív, pedig ő is mezitláb járkál a kertjünkben, hiába fagađja. Láttam nem is egyszer, mert kijár egy deszka a kerítésből.

A bátyja leintette.

— Ne papolj. Megillef a „ka“, mert még nem érettségiztél, tehát nem vagy fiatal ember. Zoltika dühbe jött.

— Nem vagyok fiatal ember? Hát ugyan mi? ... Azért hencegysz, mert téged nagy kínnaflöktek az érettségin?! ...

— Zolti ... pofon váglak ha szemtelenkedel. Hogy mersz egy jogászjelölt urral így beszélni.

— Pofon vágysz? Nohát lássuk. Tudom istenem, kapsz is édes anyámtól, ha megmondalak. László úr megvetően fordított hátat.

— Pimasz áruló. Férfiatlan kutya ...

— Az vagy ám magad és hiába vájkálod azt a négy darab szőrt az orrod alatt. Nekem

nem imponálsz. Úgy is tudom, hogy a kocsis adott pödrőt. Az tartja össze.

— Semmi közöd hozzá. Azért te mégis csak innen vagy még az érettségin... gyerek...

— No iszen, nagyra lehetsz vele. Édes apám könyörgött át, pedig privát órát is vettél egyik tanártól. Mondta is édes apám, két ökröt kellett eladni, hogy meg ne bukjon egy. Az az egy pedig te vagy.

Ezzel aztán futott is, mert nem mentette volna meg egy hatalmas pofontól, az édes anyámra való hivatkozás se. Csak úgy porzott utána a homok.

A nap melegen sütött. A „hót“ Duna sima felszínén ezernyi fénypont vibrált. Néhány apró hal fel-fel vetette magát, megtörni a fénycsikokat. Apró kis hullámkörök támadtak a csobbanás nyomán. A nagytiszteletű úrék kertjéből jól lehetett látni, mint terjed egyik habfodor a másik után. Hanem a jogászelölt nem azokat nézte. Ott mosott, sujkolt a vízparton egy paraszt menyecske. Azt vizsgálta mohón, szomjasan. Előbb figyelmesen körül nézett, nincs-e valamelyik ablaknál édes anyja, aztán lesurrant nagy óvatosan a vízpartra.

— Nincs melege, Zsuzsi?

A menyecske úgy tett, mintha megijedt volna.

— Jaj... maga az Laci ifiúr...

— A pap fiúkat bizalmasan hívta a falu népe.

— Csak nem ijedt meg tőlem.

A menyecske piros ajkait futó mosoly tette még szebbé.

— Dehogyse. Iszön maga má nem gyerök, neköm peig igön fő van ám köffel a szoknyám, hogy össze ne locsikójam.

Mosolyogva paskolta tovább a ruhát. Térdig állt a vízben s felkötözött szoknyája meg-meg libbent hajladozására.

— Zsuzsi...

A menyecske odafordult. Fekete szeme megvillant füzesen, hamisan, ingerlően.

— Hallom, ifiúr.

Az „ifiúr“ csak a növendék bajszoस्कáját huzgálta rettenetesen. Szeretett volna tovább beszélni. Megmondani, hogy szépnek találja, kívánatosnak és hogy a vére hullámszik miatta. Csakhogy nem igen mert szólni. A menyecske hamar kifigurázzák az embert s akkor

oda a tekintély is. Az pedig fontos, amikor már túl van valaki az érettségin, ha mindjárt csak egy hónap óta is. Hiszen akkor már szabad cigarettázni is.

A menyecske segélyére ment.

— Mit akart mondani az előbb?

Az „ifiúr“ nagyot lélezte.

— Azt Zsuzsi, hogy beszélni szeretnék vele, de itt nem lehet.

— Mer az édős anyja mögláti úgy-e, azér. A fiú elvörösödött.

— Nem baj ám az lelköm — nevetett az asszony — készen vagyok má én is, aztán kimék a partra. Ott mögmondhati.

Felfogta a ruháit s csobogott is kifelé rögtön. Gömbölyű térdein gyémántként ragyogtak a pergő vízcepek.

— Miért ereszti le azt a szoknyát Zsuzsi. Mit irigykedik.

Az asszony nevetett.

— Hát itt kívül a parton, nem mesztelenkődhetök. No, mit akart mondani az előbb.

— Megengedi, hogy haza kísérem?

Mérgesen szorította ököibe a kezét. Paraszt asszonnal nem így szokás beszélni. Maga se tudta, hogyan került a szájára ez az urias kifejezés. Az asszony nagy szemeket meresztett rá. Az ő füleiben is rosszul csengett az urias ajánlkozás. Azért mosolygott, dévajkodva, biztatón.

— Nem köt össze bennünket a falu, ha együtt látnak?

A menyecske kissé gúnyosan felelt.

— Nem. Iszön a végre maga még gyerök. A fiú mérgesen felelt.

— Gyerök? Most multam tizenhét esztendő és... fogja meg a karomat.

Megfeszítette hajlított karján fejlett, kidolgozott izmait. A menyecske felnevetett. Ingerkődön, kissé lenézően.

— A kis kokastól nem félnek ám a tyúkok, galambom, ... aztán még, hogy erős...

A fiúnak szikrát hányt a szeme. Átszorította az asszony csuklóját erősen, hogy az bele szisszent.

— Zsuzsi. Látod azt a két ablakot? Nahát, azok az én ablakaim.

Hívó kiáltás szakította meg.

— Laci...

A menyecske piros arccal, kissé zavarodottan küldte.

— Menjen má. Hijják...

Az öccse már szaladt is érte.

— Siess már. Ift vannak a jegyző lányok. Eredj be mulatfatni őket, azt mondta édes anyám.

László úr felelet helyett elővette a cigarettá tárcáját.

— Zoltikám... neked ugyan még nem szabad, de azért cigarettázol titokban. Azt is tudom, hol. Nesze őt „hölgy“, aztán mond odabent, hogy nem láttál.

— Békülni akasz úgy-e? Csakhogy haton alól nem tárgyalok.

— Zoltikám, te zsarolsz.

— No, ne mond, hogy szemtelen vagyok. Ide azzal az öffel... Most pedig mehatsz. Azt hiszed, nem láttam, hogy a Zsuzsival tárgyaltál... Ezért majd külön számolunk, ha azt nem akarod, hogy megtudja édes anyám. Hanem, előre is mondom, hogy őt „hölgyért“ szóba se állok veled. No, most megyek.

— Szemtelen spicli... dörmögte László úr utána.

Az iskola mellett találkozott a kisbiróval.

— Hova megy István.

— Csak ide ki, a „tagra“. Neköm is van egy kis gabonácskám. Aszt szeretném elcséptetni. Jó időnk van, Istennek hála.

Az utca végén megvillant egy piros szegélyű szoknya. A kisbiró megkönyökölte kissé az úrfit.

— Ni, a Zsuzsi. Úgy látszik, az is a cséplőkhöz mén. Könnyű neki. Fiatal özvegy, asztán a Decsi Józsi mög derék egy legény. Az ám a szeretője — úgy hirlík. Nem gyün ki velem az úrfi?

— De kimegyek. Legalább megnézem, hogy dolgoznak.

— Van ám off egy pár helyös mönyecske is. Választhat magának közüllök. Iszön már legény az ifiúr is innen-onnan.

A menyecskék összenevettek, mikor a pap fiú odaért a kisbiróval. Egyik a sok közül oda is kiáltott.

— Hát kendőt mi szél hajti erre. Nincsen ift most adószedés.

A kisbiró nem tudta, melyik az a cserfes, azért, csak úgy mindnyájának beszélt.

— Ti börzönköttök úgy-e, hanem majd is rátok óvasom, ki a szeretőtök.

— Mi gongya van rá — felelte az előbbi hang. Nem maga az, a má biztos.

— Lőhetnék peig, ha akarnék, csakhogy nem köllötök se testömnnek, se lelkömnnek.

— Még, hogy lőhetne? Azt mondi?... Embör kö ám oda, mig peiglen erős...

— Te csúfolódó velem Zsuzsi, onnajt az asszonyok háta mögü? Gondútam mingyár.

— No ha gondúta, érje be vele.

A kisbiró meglökte kicsit a jogászjelölt urat.

— Nézze má úrfi. Van-e úan élös a bicsakja, mint a Zsuzsi nyelve. Elvál.ná-e szeretőjének?

A menyecske elpirult a haja tövéig.

— Mér nem hagyí mán békén az úrfit. Nem való az még annak. Gyöngé kis kokas az még.

A körülállók nevettek. Az öregebbek csak halkan, módjával, hanem a fiatalok hahotával.

A pap fiú dühbe jött. Mintha késsel hasogatná a fülét, úgy vágta az asszonyok vihogása. Körülnézett, hogy kin tölthetné ki a mérgét. Egyik pörje bajuszos, nevető legényen akadt meg a szeme. Talán nem is egészen véletlenül.

— Hát te Decsi Józsi, de nagyon nevensz. Pedig a zsákot más is felemeli ám úgy, mint te, pedig jó kövérré hizlalt meg édes anyád.

A körülállók kissé alább hagytak a nevetéssel. Látták, hogy az úrfi kötekedik.

— Lassabban úrfi — felelte elkomorodva a legény. Ha nem nézném, hogy a papunk fia, hát maj mögmufasztanám, hogy vágik a földhő mifelénk az emböröket.

A menyecskék nevettek. Ez még csak jobban dühítette a pap fiút. Levetette a kabátját.

— No gyere hát, Decsi Józsi.

Az öregebbek közbe léptek. Nem akarták össze eresztetni a nagy testü legényt, a szemre nézve vékonyabb fiúval. Hanem a menyecskék szájából csak úgy röpködtek a megjegyzések.

— Erisszék má össze üket... Had zöcsküje meg egy kicsit az úri pantallót. Nem árt az annak, ha mögfekszi is a földet... minek högyösködik...

Az úrfi aztán megmutatta, hogy kell két vállára fektetni azt, aki nem ért a birkózáshoz.

A „közönség“ egyszerre a pártjára állt. Nevetett, lelkesedett Decsi Józsi vereségén. A legény dühösen, égő szemekkel nézte.

— Hanem ha ütni is szabad vóna, úgy Istenigazába, tudom, hogy lepedő kéne az úrfinak mégis.

Zsuzsi volt a közbeszóló. Reffentőn bánította, hogy csúfot valloft a babája és éppen, ahol legérzékenyebb, az erőpróbán.

Az úrfi odanézett a szeme közé, keményen, kihívóan.

— Jobb ha elhallgat Zsuzsi, nem nekem köllene az a lepedő, hanem másnak.

A menyecske gúnyosan nevetett.

— Másnak-e? Ugyan má kinek? Csak nem a Decsi Józsinak?

Az úrfit már majd szétvetette az indulat.

— De bizony annak, ha ugyan össze mer akaszkodni velem.

Csend lett. A pap fiú kissé halványan, elszánt arccal állt a legény előtt. Bizott magában s áldotta a gimnáziumot, ahol a modern torna mellett az ökölvívás nemes művészetét is elsajátította. Ez ugyan némiképen az elméleti tudományok rovására történt s kissé meg is boszulta magát az érettségén, hanem az most már nem baj. Különben se szentírás, amit Zoltán öccse mesél arról a bizonyos két ökörről.

A parasztleány komoran beszélt.

— Gyűjön hát az úrfi, ha ném féti a bőrét. Aztán készítenikő azt a lepedőt, ha csöndérkézre jutok is.

A menyecskeké gyönyörködve nézték a küzdelmet. Nekik az ünnep volt. Hiszen csak vasárnap szoktak csak ilyen látni, mikor a korcsmában táncolnak s a legények összeverekednek miattuk.

Néhány, az orrára kapott ökölcsapás teljesen megbőszítette a legényt. Elvakult dühvel rántotta ki a bicskáját.

— Meghalsz kutya...

Az úrfi aztán egy csuklócsavarással azt is megmutatta, hogy a japán fogásokhoz is ért. A legény roppanó ökléből kiesett a bicska.

Néhány okosabb ember elhúzta onnan Decsi Józsit.

— Hát, erősebb mint te. Nincsen abba szegyön. Az úri eledelökbü van az, nem az ü érdöme.

A menyecskeké elhallgattak. A keblük lázasan emelkedett, arcuk kipirult. Hiszen ezeknek a vadvirágoknak a szívét csak a férfierő tudja igazán megdöbenteni. Zsuzsi égő szemekkel húzódott közelebb a győztes fiúhoz. Ajkáról vágó, mélységes sóhaj kelt s két arcán kigyulladtak a tűzrózsák.

A pap fiú büszkén, kevélyen állt köztük, mint egy fiatal bika a csorda közt, mikor kiveri onnan ellenfelét.

Másnap reggel azonban elébe állt az öccse szétvetett lábakkal, szigorú tekintettel.

— Laci. Ha becsületszavadat nem adod, hogy egész vakációban eltartasz cigarettával, hát elárullak édesanyámnak, hogy az éjjel beeresztetted a Zsuzsit. Tudom, mert láttam. lestelek benneteket.

A jogászelölt csak magában mert dörmögni olyanformát, hogy az Isten bizonyosan megfogja büntetni az aljas kémekeket s a piszok árulókat.

— Aztán, mi vagyok én? — folytatta diadalmasan az öccse.

László úr kinosan nyöszörgött.

— Fiatal ember Zoltika, fiatal ember.

— Szerencséd — felelte az öreg gögösen s kiment a szobából. Az ajtóból még visszafordult.

— Ezentúl pedig nem fogok mezitláb járni. Legalább eszi majd a fene a tanító Milít...

A gang végén, óvatos körülnézés után, besont gyorsan az ajtón, hogy titokban elszívhasson egyet a bátyjától zsarolt cigarettákból.

